

Lp.	Prowadzone działania	Jednostki realizujące /współpracujące	Rola samorządu gminnego
6.	Edukacja ekologiczna rolników w zakresie wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych	K-P ODR Minikowo	Wspieranie
7.	Działania edukacyjne i kontrolne w zakresie przeciwdziałania odprowadzaniu nieoczyszczonych ścieków komunalnych do wód lub do ziemi	Zadanie własne wszystkich jednostek	kontrola w ramach wydanych pozwoleń wodnoprawnych
8.	Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych	ZGK/Gmina	Zadanie własne

Cele średniookresowe do 2021 r.:

- Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych gminy oraz zabezpieczenie potrzeb ludności w zasoby wody pitnej,
- Utrzymanie dobrego stanu wód podziemnych, poprzez zapewnienie równowagi pomiędzy poborem i zasilaniem wód podziemnych (racjonalne korzystania z zasobów wód podziemnych).

9.2.5. Ochrona powietrza atmosferycznego

Analiza emisji na terenie gminy wskazuje na wyraźną dominację zanieczyszczeń z energetycznego spalania paliw głównie węgla. Można, zatem mówić, że produkcja ciepła zarówno komunalnego jak i technologicznego jest głównym źródłem emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla oraz pyłów na terenie gminy, jednak coraz istotniejsze znaczenie ma również emisja związana z transportem (znaczny wzrost zawartości benzenu w badanych próbkach). Niska emisja zanieczyszczeń energetycznych znajdzie odzwierciedlenie we wzroście stężeń zanieczyszczeń, a zwłaszcza dwutlenku siarki w okresie sezonu grzewczego. Największy wzrost stężeń występuje na terenach o największej koncentracji źródeł niskiej emisji (tereny zwartej zabudowy). Rozpatrywane w tej skali emisje zanieczyszczeń o charakterze przemysłowym (emisje głównie ze stolarni, lakierni, suszarni) nadal nie mają dużego wpływu na jakość powietrza w gminie. Obecnie jednym z najistotniejszych aspektów w zakresie planowania działań poprawiających jakość powietrza jest dalsze spełnianie wymagań ustawowych w zakresie stężeń przekraczających wartości graniczne (dopuszczalne), utrzymanie korzystnych tendencji dla substancji, których wartości graniczne nie są przekraczane. Aby osiągnąć w/w cele należy, jak dotychczas skupiać się na działaniach związanych z redukcją emisji zanieczyszczeń z transportu i komunikacji oraz sektora mieszkaniowego (tzw. niska emisja).

Tabela Nr 31 Kierunki działań proekologicznych w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2014-2017

Lp.	Prowadzone działania	Jednostki realizujące /współpracujące	Rola samorządu gminnego
1.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz promowanie budownictwa stosującego materiały energooszczędne, oszczędność surowców i energii.	Właściciele budynków	Zadanie realizowane w budynkach będących własnością gminy
2.	Realizacja powiatowego programu usprawnienia ruchu drogowego na podstawowym układzie ulic Sępólna Kraj.,	GDDKiA/ Starosta, Gmina	Współpraca

Lp.	Prowadzone działania	Jednostki realizujące /współpracujące	Rola samorządu gminnego
3.	Sukcesywne wprowadzanie odnawialnych źródeł energii (OZE)	Inwestorzy, właściciele budynków mieszkalnych, wszystkie samorządy	Zadanie realizowane w budynkach będących własnością gminy
4.	Zwiększanie świadomości społeczeństwa gminy w zakresie oszczędności energii i stosowania OZE	Zadanie własne wszystkich jednostek	Zadanie własne

Cele średniookresowe do 2021 r.:

- Poprawa stanu jakości powietrza atmosferycznego – poprzez redukcję zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery, utrzymywanie wymagań prawnych i standardów emisyjnych w zakresie jakości powietrza (i powstrzymanie związanych z tym zmian klimatycznych).

9.2.6. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym

Zgodnie z treścią zapisów ustawy prawo ochrony środowiska, ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska, a w szczególności przez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego poziomu lub co najmniej na tym poziomie i (lub) zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Z danych Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego wynika, że pomiary natężeń pól elektromagnetycznych prowadzone na terenie gminy nie wykazują przekroczeń wartości dopuszczalnych dla środowiska. W związku z tym istniejący stan należy utrzymać. Na terenie gminy Sępólno Krajeńskie jest 10 stacji bazowych telefonii komórkowej. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych występują w bezpośrednim otoczeniu stacji bazowych na wysokości zamontowanych anten (30-60 metrów nad poziomem terenu w promieniu 28-40 m). Obszary te nie są dostępne dla zabudowy mieszkaniowej oraz dla ludności.

Tabela Nr 32 Kierunki działań proekologicznych w zakresie ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznymi gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2014-2017

Lp.	Prowadzone działania	Jednostki realizujące /współpracujące	Rola samorządu gminnego
1.	Wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż szlaków komunikacyjnych i granic terenów chronionych	Właściciele i użytkownicy gruntów	Współpraca/Zadanie własne
2.	Wprowadzenie ustaleń do mpzp sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem	Gmina	Zadanie własne
3.	Tworzenie w sytuacjach określonych w Prawie ochrony środowiska obszarów ograniczonego użytkowania	Starosta Władający instalacjami	Współpraca

Cele średniookresowe do 2021 r.:

- Zmniejszenie narażenia mieszkańców gminy na ponadnormatywny hałas emitowany przez środki transportu co doprowadzi do ogólnej poprawy jakości klimatu akustycznego,
- Utrzymanie na pozostałym terenie, istniejącego stanu nie wykazującego przekroczeń wartości dopuszczalnych dla środowiska.

- Kontynuowanie działań umożliwiających wyprowadzanie z miasta uciążliwego tranzytowego ruchu pojazdów ciężkich, (budowa obwodnic, budowa i modernizacja dróg, wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż szlaków komunikacyjnych i granic terenów chronionych),
- Wspieranie działań prowadzących do eliminacji bądź ograniczenia emisji hałasu przemysłowego (w szczególności poprzez wprowadzanie nowoczesnych technologii i związanych z nimi maszyn i urządzeń charakteryzujących się niższą emisją hałasu, wykonanie odpowiednich adaptacji akustycznych, lokalizowanie zakładów przemysłowych z dala od terenów chronionych),

9.2.7 Pozostała działalność (edukacja ekologiczna, poważne awarie, promieniowanie jonizujące)

Do najbardziej istotnych problemów i zaniedbań w zakresie poziomu edukacji ekologicznej społeczeństwa gminy Sępólno Krajeńskie jak i całego powiatu sępoleńskiego należy zaliczyć:

- niewystarczający udział społeczeństwa w realizowaniu działań proekologicznych,
- brak nawyków kultury ekologicznej w społeczeństwie,
- zły stan środowiska (dzikie wysypiska śmieci, spływ ścieków do gruntu i wód, degradacja zieleni) świadczące o braku troski mieszkańców o walory środowiska,

Tabela nr 33 Kierunki działań proekologicznych w zakresie edukacji ekologicznej, ochrony przed poważnymi awariami, promieniowaniem jonizującym na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2014-2017

Lp.	Prowadzone działania	Jednostki realizujące /współpracujące	Rola samorządu gminnego
1.	Rozwój ścieżek edukacyjno-przyrodniczych	Krajeński Park Krajobrazowy, Nadleśnictwa	Propagowanie
2.	Prowadzenie proekologicznej działalności wydawniczej	Krajeński Park Krajobrazowy, gmina, powiat	Współpraca w ramach swoich kompetencji
3.	Doposażenie szkół w materiały dydaktyczne i informacyjne dotyczące ochrony środowiska	Organy założycielskie szkół	Propagowanie, współpraca
4.	Bieżąca informacja na stronach internetowych o stanie środowiska i prowadzonych działaniach w tym zakresie	wszystkie jednostki	Zadanie własne
5.	Organizacja konkursów wiedzy ekologicznej, organizacja akcji edukacyjnych (Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata), kreowanie aktywnych form edukacji ekologicznej	Krajeński Park Krajobrazowy, Nadleśnictwa, gmina, powiat	Zadanie własne wszystkich samorządów
6.	Prowadzenie zajęć dydaktycznych z zakresu edukacji leśnej	Nadleśnictwa, Krajeński Park Krajobrazowy	Propagowanie
7.	Wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej Szkolenia rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego i agroturystyki	K-P ODR Minikowo,	Współpraca
8.	Edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia poważnych awarii	Właściwe inspekcje i straże, Starosta, Burmistrz	Zadanie własne wszystkich samorządów
9.	Doskonalenie systemu prowadzonych kontroli środowiskowych przy wykorzystaniu wdrażanych zasad samokontroli osób fizycznych i przedsiębiorców	Przedsiębiorcy, wszystkie samorządy	Gmina w ramach wydawanych decyzji
10.	Wdrażanie nowych technologii	Przedsiębiorcy	Propagowanie
11.	Ograniczanie narażenia na czynniki szkodliwe w środowisku życia i pracy,	Pracodawcy	Wspieranie

Cele średniookresowe do 2021 r.:

- Ciągłe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa i zapewnienie jej szerokiego dostępu do informacji środowisku i jego ochronie,
- Kształtowanie w społeczeństwie, zwłaszcza wśród młodzieży, poczucia odpowiedzialności za stan i potrzebę ochrony środowiska,
- Tworzenie nowych wzorców zachowań, kształtowanie postaw, wartości i przekonań jednostek, grup i społeczeństwa, uwzględniających troskę o jakość środowiska,
- Dążenie do zminimalizowania ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych poprzez nadzór na wszystkich instalacjach będącymi potencjalnymi źródłami awarii,
- Zmniejszenie narażenia na czynniki szkodliwe w środowisku życia i pracy,

Instrumenty służące realizacji programu ochrony środowiska wynikają z ustawy: Prawo ochrony środowiska, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach, o lasach, o ochronie gruntów rolnych i leśnych, prawo wodne, prawo łowieckie prawo geologiczne i górnicze, prawo budowlane. Są to instrumenty prawne, finansowe, społeczne i strukturalne.

9.3. Nakłady na realizację programu

Instrumenty finansowe

- **opłaty za korzystanie ze środowiska:** za wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, za pobór wód powierzchniowych i podziemnych, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi i za składowanie odpadów,
- **administracyjne kary pieniężne wymierzane w drodze decyzji przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska za:**
 - przekroczenie określonych w pozwoleniach ilości lub rodzajów gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza,
 - przekroczenie określonych w pozwoleniu ilości, stanu lub składu ścieków,
 - przekroczenie określonych w pozwoleniu na pobór wód ilości pobranej wody,
 - naruszenie warunków decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska odpadów albo decyzji określającej miejsce i sposób magazynowania odpadów, wymaganych przepisami o odpadach, co do rodzaju i sposobu składowania lub magazynowania odpadów,
 - przekroczenie określonych w pozwoleniach poziomów hałasu.
- **odpowiedzialność cywilna za szkody spowodowane negatywnym oddziaływaniem na środowisko, stosuje się przepisy Kodeksu Cywilnego,**
- **odpowiedzialność karna zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi,**
- **odpowiedzialność administracyjna** – jeżeli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko, organ ochrony środowiska może w drodze decyzji nałożyć obowiązek: ograniczenia oddziaływania na środowisko, przywrócenia środowiska do stanu właściwego.

Wsparcie na inwestycje z dziedziny ochrony środowiska uzyskać można z:

- budżetu państwa na inwestycje ponadregionalne, np. inwestycji z zakresu gospodarki wodnej, zalesiania,
- funduszy ekologicznych takich jak: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

- banków – niskooprocentowane kredyty inwestycyjne,
- fundacji i agencji np. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- partnerstwa publiczno- prywatnego i publiczno – prawnego,
- funduszy zagranicznych np. Mechanizm Norweski, EFS, EFRR, PROW, POIiŚ.

Instrumenty społeczne

- współdziałanie usprawnianie współpracy i budowania partnerstwa,
- edukacja ekologiczna,
- szkolenia.

Instrumenty strukturalne

- programy strategiczne np. strategia rozwoju powiatu sępoleńskiego, strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego, strategia rozwoju gminy.

W projekcie Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 zawarte są kierunki inwestowania oraz szacunkowe koszty ich wdrażania. Z przedstawionego szacunku można wyliczyć, jaka będzie struktura nakładów (zarówno inwestycyjnych jak i pozainwestycyjnych) na poszczególne kierunki działań, które mają być realizowane przez gminę Sępólno Krajeńskie tj.:

Tabela Nr 34 Szacunkowe, planowane nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska dla terenu gminy Sępólno Krajeńskie

Kierunek działań	Szacunkowe nakłady w latach 2014-2017		Szacunkowe nakłady w latach 2018-2021	
	mln zł	Źródła finansowania	mln zł	Źródła finansowania
Gospodarka ściekowa i ochrona wód				
- Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i wodociągowej	15	Budżet gminy, inne instytucje lokalne, fundusze ekologiczne, RPO WK-P, PROW, PO IiŚ	15	Budżet gminy, inne instytucje lokalne, fundusze ekologiczne, RPO WK-P, PROW
- Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Sikorzu	24,0		-	
- Wspieranie budowy indywidualnych oczyszczalni ścieków w miejscach o rozproszonej zabudowie	0,1		0,1	
- Wdrażanie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych	0,1		0,1	
Ochrona powietrza atmosferycznego				
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz promowanie budownictwa stosującego materiały energooszczędne, oszczędność surowców i energii	3,0	Budżet gminy, środki własne osób fizycznych i podmiotów gospodarczych, fundusze ekologiczne, RPOWK-P, PO IiŚ	2,5	Budżet gminy, środki własne osób fizycznych i podmiotów gospodarczych, fundusze ekologiczne, RPO WK-P, PO IiŚ
- Realizacja powiatowego programu usprawnienia ruchu drogowego na podstawowym układzie ulic Sępólna Krajeńskiego –budowa obwodnic	10,0		10,0	
- Sukcesywne wprowadzanie odnawialnych źródeł energii (OZE)	0,5		0,5	
Gospodarka odpadami				
- Pełne wdrożenie i dalsze zwiększenie zakresu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych opartej o PSZOK	0,7	Budżet gminy, środki własne podmiotów gospodarczych, fundusze	0,7	Budżet gminy, środki własne podmiotów gospodarczych, fundusze

- Likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci	0,01	ekologiczne, RPO WK-P, PO liŚ, PROW	0,01	ekologiczne, RPO WK-P, PO liŚ, PROW
- Realizacja gminnego programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	0,4		0,4	
- Monitoring składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne we Włoszycy	0,1		0,1	
- Zamknięcie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne we Włoszycy	-		0,5	
- Edukacja ekologiczna z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	0,05		0,05	
Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb				
- Racjonalne pozyskiwanie kopalin ze złóż, rekultywacja terenów zdegradowanych,	0,10	Budżet państwa, budżet powiatu, środki własne gminy i podmiotów gospodarczych, fundusze ekologiczne	0,05	Budżet państwa, budżet powiatu, środki własne gminy i podmiotów gospodarczych, fundusze ekologiczne
- Prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi, obserwacja terenów osuwiskowych,				
- Ochrona gruntów rolnych o wysokich walorach użytkowych i obszarów wodno-błotnych na gruntach organicznych	0,05		0,05	
Ochrona przed hałasem i polami elektromagnetycznymi				
- Wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż szlaków komunikacyjnych i granic terenów chronionych	0,02	Budżet państwa, środki własne gminy i podmiotów gospodarczych, Rada powiatu, fundusze ekologiczne	0,02	Budżet państwa, środki własne gminy i podmiotów gospodarczych, Rada powiatu, fundusze ekologiczne
- Wprowadzenie ustaleń do mpzp sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem	0,1		0,1	
- Tworzenie w sytuacjach określonych w Prawie ochrony środowiska obszarów ograniczonego użytkowania	0,01		0,01	
Ochrona przyrody różnorodności biologicznej i krajobrazu				
- Realizacja „Planu ochrony Krajeńskiego Parku Krajobrazowego”	0,05	Budżet państwa, budżet gminy, fundusze ekologiczne, RPO WK-P, PROW	0,05	Budżet państwa, budżet gminy, fundusze ekologiczne, RPO WK-P, PROW
- Opracowanie dokumentacji i utworzenie kolejnych pomników przyrody i użytków ekologicznych	0,1		0,1	
- Popularyzowanie idei ochrony przyrody w społeczeństwie				
- Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystywania jej zasobów				
- Zalesianie gruntów rolnych, wprowadzanie zadrzewień śródpolnych	0,15		0,2	
Pozostała działalność (poważne awarie, promieniowanie jonizujące, działalność edukacyjna)				
- Rozwój ścieżek edukacyjno-przyrodniczych, edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży oraz mieszkańców	0,1	Budżet państwa, budżet gminy, fundusze ekologiczne, RPO WK-P, środki własne podmiotów gospodarczych	0,2	Budżet państwa, budżet gminy, fundusze ekologiczne, RPO WK-P, środki własne podmiotów gospodarczych
- Bieżąca informacja na stronach internetowych o stanie środowiska i prowadzonych działaniach w tym zakresie	b.k		b.k	

- Doskonalenie systemu prowadzonych kontroli środowiskowych przy wykorzystaniu wdrażanych zasad samokontroli osób fizycznych i przedsiębiorców, wdrażanie nowych technologii, ograniczanie narażenia na czynniki szkodliwe w środowisku życia i pracy	1,0		1,0	
---	-----	--	-----	--

Źródło: Analizy własne przy współpracy Referatu Rolnictwa i Ochrony Środowiska, Leśnictwa i Dróg Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim

Realizacja niniejszego programu będzie możliwa przede wszystkim dzięki pozyskaniu środków finansowych z różnych źródeł zewnętrznych. Podstawowe źródła finansowania stanowić będą:

- Polskie fundusze ekologiczne (WFOŚiGW, NFOŚiGW),
- Środki własne podmiotów gospodarczych,
- Środki jednostek samorządu terytorialnego,
- Budżet państwa,
- Fundusze UE – EFS, EFRR, FS (w ramach RPO i PO IiŚ, PROW),

10. MONITORING I OCENA REALIZACJI PROGRAMU

Podstawowym organem, który jest odpowiedzialny za realizację programu ochrony środowiska jest Burmistrz Sępólna Krajeńskiego. Ustawa przewiduje, że Burmistrz co 2 lata składać będzie Radzie Gminy stosowny raport z realizacji programu ochrony środowiska.

Podstawową zasadą skutecznej realizacji programu ochrony środowiska jest właściwe adresowanie poszczególnych zadań i świadome ich przyjęcie przez wykonawców. Z punktu widzenia miejsca w strukturze zarządzania Programem wyróżnić można:

- jednostki realizujące określone w Programie zadania (podmioty gospodarcze, burmistrza, radę gminy, inne jednostki zarządzania szczebla gminnego np. poszczególne wydziały, szkoły, nadleśnictwa, organizacje pozarządowe),
- instytucje finansujące (budżet państwa - Wojewoda, fundusze celowe) i wsparcia finansowego (banki, fundusze pomocowe UE),
- instytucje nadzoru i kontroli oraz monitorowania efektów (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna).

Najważniejszym procesem wdrażania Programu jest kontrola realizacji założonych w nim celów, poprzez monitorowanie stanu środowiska. Działania te wraz z oceną stopnia realizacji zadań określonych celami niniejszego opracowania dostarczą podstawowych informacji o stopniu wdrożenia i efektach realizacji Programu.

W celu zwiększenia efektywności działań na rzecz ochrony środowiska oraz skuteczności realizowanego Programu prowadzony jest system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska zwany państwowym monitoringiem środowiska, którego podstawowym zadaniem jest dostarczanie informacji o:

- aktualnym stanie środowiska i stopniu zanieczyszczenia jego poszczególnych komponentów,
- ładunkach zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska,
- dynamice antropogenicznych przemian środowiska przyrodniczego,
- przewidywanych skutkach korzystania ze środowiska.

Państwowy monitoring środowiska w obszarze swojego działania obejmuje podsystemy:

- monitoringu powietrza atmosferycznego, hałasu i promieniowania niejonizującego,
- monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych,
- monitoringu powierzchni ziemi, gleb i odpadów,
- monitoringu przyrody ożywionej,
- monitoringu zintegrowanego,
- działania w zakresie ochrony przed poważnymi awariami.

System państwowego monitoringu środowiska umożliwia realizację obowiązków wynikających z ratyfikowania międzynarodowych konwencji oraz przepisów obowiązujących w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Przyjęty w Programie główny cel polityki ekologicznej gminy, zgodny z zapisami strategii gminy Sępólno Krajeńskie to: **„Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej wpływającej na jakość życia mieszkańców, między innymi poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości”**.

Realizacja celu głównego jest możliwa pod warunkiem zachowania bezpieczeństwa ekologicznego na terenie gminy, przestrzegania zasady zrównoważonego rozwoju oraz realizacji założonych celów cząstkowych, którymi jest:

- budowa i rozbudowa sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków;
- budowa obwodnicy miasta;
- rozwój infrastruktury drogowej na terenie gminy;
- termomodernizacja obiektów;
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biomasy z rolnictwa;
- budowa i modernizacja infrastruktury publicznej;
- rozwój sieci gazowej;
- podejmowanie działań edukacyjno-informacyjnych na terenie gminy;
- budowa ścieżek rowerowych;
- wyznaczanie pieszych szlaków turystycznych przy współpracy z KPK;
- poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie gminy;
- właściwa gospodarka odpadami komunalnymi;
- poprawa warunków prowadzenia gospodarki rolnej – rozwój infrastruktury dla rolnictwa, poprawa wyposażenia gospodarstw, rozwój infrastruktury technicznej na terenach wiejskich.

Narzędziem oceny skuteczności realizacji celów ochrony środowiska na obszarze gminy będzie system nadzoru i kontroli wdrażania Programu, który polegać będzie na:

- składaniu przez Burmistrza co 2 lata Radzie Miejskiej sprawozdania z realizacji Programu,
- dokonywaniu oceny realizacji programów naprawczych poszczególnych komponentów środowiska.

Miernikami skuteczności realizacji polityki ekologicznej państwa są m.in.:

- stopień zmniejszenia różnicy (w %) między faktycznym zanieczyszczeniem środowiska (np. depozycją lub koncentracją poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu,

wodzie, glebie), a naukowo uzasadnionym zanieczyszczeniem dopuszczalnym (ładunkiem krytycznym),

- ilość zużywanej energii, materiałów, wody oraz ilość wytwarzanych odpadów i emitowanych zanieczyszczeń na terenie powiatu w przeliczeniu na jednostkę wielkości produkcji (wyrażoną w jednostkach fizycznych lub wartością sprzedaną),
- stosunek kosztów do uzyskiwanych efektów ekologicznych (dla oceny programów i projektów inwestycyjnych w ochronie środowiska),
- techniczno-ekologiczne charakterystyki materiałów, urządzeń, produktów (np. zawartość ołowiu w benzynie, zawartość rtęci w bateriach, jednostkowa emisja węglowodorów przy eksploatacji samochodu, poziom hałasu w czasie pracy samochodu itp.); zgodnie z zasadą dostępu do informacji dane te powinny być ujawniane na metkach lub w dokumentach technicznych produktów.

Dla oceny realizacji gminnego programu ochrony środowiska będą stosowane wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki oceny społecznej, a mianowicie:

I. Wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia ludności powiatu, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności na choroby „cywilizacyjne”;
- zmniejszenie zużycia energii, surowców (np. wody) i materiałów na jednostkę produkcji oraz zmniejszenie całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce;
- zmniejszenie tempa przyrostu obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych;
- coroczny przyrost netto miejsc pracy w powiecie w wyniku realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska;

II. Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód, poprawę jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód obowiązujących norm;
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza, zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy;
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim poziomu hałasu ulicznego w miastach oraz hałasu wzdłuż tras komunikacyjnych (droga krajowa nr 25) oraz na granicy własności wokół obiektów przemysłowych;
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania (segregacja i odzysk) oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych;
- ograniczenie degradacji gleb, zmniejszenie powierzchni obszarów zdegradowanych na terenach przemysłowych, w tym likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej;
- wzrost lesistości gminy, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów będących pod wpływem zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby;

- zahamowanie zaniku gatunków roślin i zwierząt oraz zaniku ich naturalnych siedlisk, a także pomyślną reintrodukcję gatunków;
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

III. Wskaźniki aktywności władz gminy i społeczeństwa:

- sprawność i poprawność merytoryczna wydawanych decyzji administracyjnych;
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli;
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych;
- opracowywanie i realizowanie przez samorządy, ich związki, grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska;

Realizacja programu ochrony środowiska gminy Sępólno Krajeńskie wymagać będzie regularnej, wg założonych etapów i okresów, oceny wykonania. Zakres monitoringu obejmować powinien:

- ocenę zgodności realizacji z przyjętym harmonogramem;
- ocenę wykonania poszczególnych przedsięwzięć;
- ocenę zaawansowania realizacji przyjętych celów, w tym obserwacja efektów ekologicznych;
- analizę powstałych problemów.

11. PODSUMOWANIE

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021.

Podstawę niniejszego opracowania stanowi szereg dokumentów udostępnionych m.in. przez Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim, Starostwo Powiatowe w Sępólnie Krajeńskim, (sprawozdania PGO i raporty POŚ), Urząd Marszałkowski, Nadleśnictwa, Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o w Sępólnie Krajeńskim oraz informacje pozyskane od różnego rodzaju jednostek organizacyjnych (służb, inspekcji i straży) posiadających stosowne materiały i opracowania branżowe np. GUS, WIOŚ, RDOŚ, PPIS. Informacje wykorzystane w opracowaniu posłużyły określeniu stanu aktualnego komponentów środowiska przyrodniczego.

Program powinien być realizowany poprzez uwzględnienie zapisów wynikających z dokumentów unijnych i rządowych. Ponadto wszelkie działania winny wynikać z przedsięwzięć zawartych w opracowaniach na szczeblu regionalnym (Program Ochrony Środowiska Województwa, Strategia Wojewódzka, Program Ochrony Środowiska Powiatu Sępoleńskiego) oraz z dokumentów i koncepcji władz gminy, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców.

Po dokonaniu diagnozy stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy oraz kierując się uwarunkowaniami zewnętrznymi (obowiązujące akty prawne) i wewnętrznymi (lokalne opracowania planistyczne i strategiczne, stan środowiska przyrodniczego) dokonano wyboru priorytetów ekologicznych.

Przedsięwzięcia zaproponowane w obrębie wymienionych obszarów w przyszłości przyczynią się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy Sępólno Krajeńskie.

Niniejszy dokument jest strategicznym dokumentem planistycznym i nie stanowi przepisów prawa miejscowego. Nakreśla jedynie kierunek, w jakim powinien podążyć samorząd mając na celu zachowanie i poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

Jako podstawowe cele ekologiczne na obszarze gminy Sępólno Krajeńskie do 2021 r., przyjęto:

ROZBUDOWĘ I MODERNIZACJĘ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ WPLYWAJĄCEJ NA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, MIĘDZY INNYMI POPRZECZ WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ORAZ TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI.

Przyjęte cele są zgodne z założeniami strategii rozwoju gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2014-2020, która między innymi zakłada:

- budowę i rozbudowę sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków;
- budowę obwodnicy miasta;
- rozwój infrastruktury drogowej na terenie gminy;
- termomodernizację obiektów;
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biomasy z rolnictwa;
- budowę i modernizacja infrastruktury publicznej;
- rozwój sieci gazowej;
- podejmowanie działań edukacyjno-informacyjnych na terenie gminy;
- budowę ścieżek rowerowych;
- wyznaczanie pieszych szlaków turystycznych przy współpracy z KPK;
- poprawę stanu środowiska naturalnego na terenie gminy;

Ocena stanu środowiska na obszarze gminy, analiza wytycznych z dokumentów krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz analiza wytycznych ze Strategii rozwoju gminy Sępólno Krajeńskie upoważniają do stwierdzenia, że gminę Sępólno Krajeńskie tak jak i powiat sępoleński zaliczyć można do obszarów o relatywnie małym zanieczyszczeniu poszczególnych komponentów środowiska naturalnego. Dość dobry stan środowiska naturalnego wynika głównie z charakteru całego powiatu sępoleńskiego. Zarówno powiat jak i gmina jest typowym obszarem rolniczym o niewielkiej koncentracji dużych firm i słabo rozwiniętym przemyśle. Zidentyfikowane zagrożenia środowiska związane są przede wszystkim z konsumpcyjnym trybem życia oraz niedbałością lokalnej społeczności o otaczające ich środowisko, dotyczy to zarówno mieszkańców wsi, miast jak i lokalnych przedsiębiorców.

Program zawiera kierunki ochrony środowiska do 2021 r. oraz wykaz krótkookresowych kierunkowych działań proekologicznych na lata 2014-2017.

Zastosowano podział na następujące obszary priorytetowe - zagadnienia tematyczne:

- gospodarka ściekowa i ochrona wód,
- ochrona powietrza atmosferycznego,
- gospodarka odpadami,
- ochrona gleb i przywrócenie wartości użytkowej gleb,
- klimat akustyczny, pola elektromagnetyczne i ochrona powietrza,
- ochrona przyrody różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- pozostała działalność (edukacja ekologiczna, poważne awarie, promieniowanie jonizujące, działalność badawczo-rozwojowa).

Projekt Aktualizacji Programu, zaakceptowany przez Burmistrza Sępólna Krajeńskiego, zostanie przedstawiony do zaopiniowania Zarządowi Powiatu w Sępólnie

Krajeńskim. Jednocześnie projekt zostanie udostępniony do wglądu wszystkim zainteresowanym i po rozpatrzeniu wszystkich wniesionych uwag, wniosków i propozycji zostanie przedstawiony właściwym komisjom Rady Miejskiej i przekazany do uchwalenia Radzie Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim.

12. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

12.1 Spis literatury

- Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002 r.,
- Metodyka opracowywania powiatowych programów zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, Fundacja Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych, Białystok 2001 r.,
- II Polityka Ekologiczna Państwa, Rada Ministrów, Warszawa, 2002 r.,
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 perspektywą do 2016 r., Rada Ministrów, Warszawa 2008 r.,
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014, (projekt) Ministerstwo Środowiska, Warszawa grudzień 2006 r.,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków komunalnych, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2003 r.,
- Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Warszawa 2001r.,
- Plan Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023, Toruń 2012 r.
- Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2006 roku, WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Bydgoszcz 2007 r.,
- Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2007 roku, WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Bydgoszcz 2008 r.,
- Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2008 roku, WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Bydgoszcz 2009 r.,
- Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2009 roku, WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Bydgoszcz 2010 r.,
- Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2010 roku, WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Bydgoszcz 2011 r.,
- Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2011 roku, WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Bydgoszcz 2012 r.,
- Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2012 roku, WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Bydgoszcz 2013 r.,
- Ocena stanu zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w Sępólnie Kraj., w 2008 r. - Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2009 r.,
- Ocena stanu zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w Sępólnie Kraj., w 2006 r. - Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2007 r.,
- Pięcioletnia ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za lata 2009-2014, WIOŚ 2014,

- Ocena stanu zanieczyszczenia gleb województwa bydgoskiego metalami ciężkimi i siarką, Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy – Bydgoszcz 1997 r.,
 - Klimat akustyczny województwa kujawsko-pomorskiego w badaniach WIOŚ, Inspekcja Ochrony Środowiska, Bydgoszcz 2004 r.,
 - Wykonanie map akustycznych dla dróg krajowych na terenie województwa pomorskiego i kujawsko-pomorskiego, GDDKiA 2012,
 - Strategia rozwoju gminy Więcbork 2007-2013,
 - Strategia rozwoju gminy Kamień Krajeński 2007-2013,
 - Strategia rozwoju gminy Sępólno Krajeńskie 2007-2013,
 - Strategia rozwoju powiatu sępoleńskiego 2007-2013,
 - Strategia rozwoju gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2014-2020,
 - Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018, Toruń 2011 r.,
 - Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwo Środowiska, 2002 r.,
 - Plan Ochrony Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, Toruń 2008,
 - Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2011 r.,
 - Gleboznawstwo, B. Dobrzański, Warszawa 1993 r.,
 - Roczne plany łowieckie na lata 2007-2012,
 - Prawo ochrony środowiska R. Paczuski, Warszawa 1999 r.,
 - Nowe prawo łowieckie R. Paczuski, Bydgoszcz 1996 r.,
 - Prawo wodne komentarz, J. Szachulowicz, Warszawa 2007 r.
 - Teraźniejszość i Przyszłość ochrony środowiska w województwie Kujawsko-Pomorskim, Towarzystwo Miłośników Borów Tucholskich, wrzesień 2002 r.,
 - Lasy Wspólne Dziedzictwo, Mutlino Oficyna Wydawnicza,
 - Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014, Monitor Polski Nr 101 poz. 1183, Warszawa, grudzień 2010 r.,
 - Realizacja „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” w praktyce – raport, Szczecin 2010 r.
 - Planowanie strategiczne rozwoju i monitoring, Warszawa 2012 r.,
 - Kompendium wiedzy o Sieci Natura 2000 dla samorządu, Warszawa 2010 r.,
- Strony internetowe: www.mos.gov.pl, www.pig.gov.pl, www.gus.pl, www.wios.bydgoszcz.pl.

12.2. Wybrane akty prawne

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r., Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r., o odpadach (Dz. U. z 2010 r., Nr 185 poz. 1243 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r., o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r., Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., Nr 145 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r., o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995 r., Nr 147, poz. 713 z późn. zm.);

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r., o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243 poz.1623 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r., Nr 106, poz. 1002 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 poz. 391 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1205 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2011 r. Nr 163 poz. 981 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002 r., Nr 165, poz. 1359 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r., w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001 r. Nr 112 poz. 1206 z późn. zm.);
- Rozporządzenie z dnia 21 kwietnia 2006 r. Lista rodzajów odpadów, które posiadacz odpadów może przekazywać osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym nie będącym przedsiębiorcami, oraz dopuszczalne metody ich odzysku. (Dz. U. z 2006 r. Nr 75 poz. 527);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 czerwca 2002 r., w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002 r. Nr 75 poz. 690);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r., w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2006 r., Nr 137 poz. 984);
- Rozporządzenie Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Nr 21/2005 z dnia 12 września 2005 r., w sprawie Krajeńskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z 2005 r., Nr 108 poz. 1875).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r., w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010 r. Nr 213 poz. 1397 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002 r., w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz. U. z 2005 r. Nr 113 poz. 954);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r., w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007 r. Nr 120 poz. 826);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz. U. z 2010 r. Nr 130 poz. 880 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie przypadków, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia (Dz. U. z 2010 r. Nr 130 poz. 881);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2010 r. Nr 16 poz. 87);

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r., w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. 2002 r. Nr 87 z. poz. 796);

Przewodniczący Rady

Stanisław Rohde